

กฎกระทรวง

ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ โอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุ
ที่มีใช้ที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน โดยเฉพาะ
พ.ศ. ๒๕๕๐

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ
พ.ศ. ๒๕๑๘

(๒) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ
พ.ศ. ๒๕๑๘

(๓) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๕ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ
พ.ศ. ๒๕๑๘

ข้อ ๒ กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับแก่การโอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุที่มีใช้ที่ดินที่เป็นสาธารณ
สมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน โดยเฉพาะ

ข้อ ๓ การโอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุจะกระทำได้แต่โดยการขาย การแลกเปลี่ยน การให้
หรือการโอนคืนให้แก่เจ้าของที่ดินที่ถูกเวนคืนหรือทายาท และจะต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี
เว้นแต่การโอนกรรมสิทธิ์ตามข้อ ๑๓

ข้อ ๔ ในการขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรีเพื่อโอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุแปลงใด ให้ปลัด
กระทรวงการคลังแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วย อธิบดีกรมธนารักษ์เป็นประธาน

กรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้อำนวยการสำนักประเมินราคาทรัพย์สิน กรมธนารักษ์ หัวหน้ากลุ่มงานกฎหมาย กรมธนารักษ์ และผู้แทนส่วนราชการ หน่วยงาน หรือองค์กรของรัฐผู้ดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ในที่ดินราชพัสดุที่จะโอนกรรมสิทธิ์นั้นอีกไม่เกินสามคน เป็นกรรมการ และหัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาธุรกิจและศักยภาพที่ดินราชพัสดุ กรมธนารักษ์ เป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงนี้ เพื่อเสนอขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งอาจแต่งตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้

ข้อ ๕ การขายและการแลกเปลี่ยนที่ดินราชพัสดุ ให้คณะกรรมการตามข้อ ๔ กำหนดมูลค่าของที่ดินราชพัสดุโดยประเมินจากราคาที่คาดว่าจะเป็นราคาซื้อขายจริงในท้องตลาดในปัจจุบัน และให้คำนึงถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สภาพและที่ตั้งของที่ดินราชพัสดุ มูลค่าเพิ่มของที่ดินราชพัสดุในกรณีที่จะนำไปผนวกเข้ากับที่ดินของบุคคลอื่นที่ตั้งอยู่ติดกัน รวมทั้งความเหมาะสมและปัจจัยที่สำคัญอื่น ๆ ที่จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการ

ในกรณีที่เห็นเป็นการสมควรเพื่อประโยชน์ในการกำหนดมูลค่าของที่ดินราชพัสดุตามวรรคหนึ่ง จะให้สถาบันวิชาชีพหรือบริษัทที่ปรึกษาทางด้านการประเมินอสังหาริมทรัพย์ทำการศึกษาและประเมินราคาที่ดินราชพัสดุเพื่อนำมาใช้เปรียบเทียบกับมูลค่าขั้นต่ำที่คณะกรรมการตามข้อ ๔ กำหนดไว้ก็ได้ ทั้งนี้ การให้สถาบันวิชาชีพหรือบริษัทที่ปรึกษาทางด้านการประเมินอสังหาริมทรัพย์ทำการดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด

สำหรับการขายที่ดินราชพัสดุตามข้อ ๖ (๒) กระทรวงการคลังอาจพิจารณากำหนดมูลค่าของที่ดินราชพัสดุได้ตามความเหมาะสม โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดตามราคาซื้อขายจริงในท้องตลาดในปัจจุบันก็ได้

ข้อ ๖ การขายและการแลกเปลี่ยนที่ดินราชพัสดุ ให้กระทำโดยวิธีประมูลตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด เว้นแต่การขายหรือการแลกเปลี่ยนดังต่อไปนี้ จะกระทำโดยวิธีอื่นก็ได้

(๑) การขายหรือการแลกเปลี่ยนกับสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจที่เป็นนิติบุคคล

(๒) การขายที่ดินราชพัสดุตามโครงการของส่วนราชการ หน่วยงาน หรือองค์กรของรัฐที่มีกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดขั้นตอนและวิธีการสำหรับกรณีนั้นไว้เป็นการเฉพาะ

(๓) การขายหรือการแลกเปลี่ยนซึ่งคณะกรรมการตามข้อ ๔ โดยความเห็นชอบของปลัดกระทรวงการคลัง เห็นว่าโดยสภาพไม่เหมาะสมที่จะกระทำโดยวิธีประมูล

ข้อ ๓ ที่ดินที่จะนำมาแลกเปลี่ยนกับที่ราชพัสดุอย่างน้อยต้องมีคุณลักษณะเบื้องต้น ดังต่อไปนี้

(๑) ตั้งอยู่ติดกับทางหลวงหรือทางสาธารณะที่สะดวกแก่การคมนาคม หรือตั้งอยู่ติดกับที่ราชพัสดุที่มีทางเข้าออกสู่ทางหลวงหรือทางสาธารณะอยู่แล้ว

(๒) สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในทางราชการได้ตามความมุ่งหมาย โดยไม่ขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองหรือกฎหมายอื่น

(๓) มีขนาดเหมาะสม หรือเมื่อนำไปผนวกเข้ากับที่ราชพัสดุที่ตั้งอยู่ติดกันแล้วจะมีขนาดเหมาะสมที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในทางราชการได้

การพิจารณากำหนดมูลค่าของที่ดินที่จะนำมาแลกเปลี่ยนกับที่ราชพัสดุ ให้ใช้หลักเกณฑ์ตามข้อ ๕ โดยอนุโลม

ข้อ ๘ การให้ที่ราชพัสดุจะกระทำได้เฉพาะเพื่อการศาสนา การสาธารณกุศล การสาธารณประโยชน์อย่างอื่น หรือการโอนคืนให้แก่ผู้ยกให้หรือทายาท

การให้ที่ราชพัสดุเพื่อการศาสนา การสาธารณกุศล หรือการสาธารณประโยชน์อย่างอื่น ให้คำนึงถึงสภาพและที่ตั้งของที่ราชพัสดุ กับความเหมาะสมและประโยชน์ที่จะเกิดแก่ประชาชนโดยส่วนรวมเป็นสำคัญ

ข้อ ๙ การโอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุนั้นให้แก่ผู้ยกให้หรือทายาท จะกระทำได้เมื่อทางราชการไม่ประสงค์จะใช้ประโยชน์ในที่ราชพัสดุนั้นตามวัตถุประสงค์ของผู้ยกให้หรือมิได้ใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของผู้ยกให้ภายในระยะเวลาที่ผู้ยกให้กำหนดไว้หรือภายในห้าปีนับแต่วันที่มีการยกที่ดินนั้นให้แก่ทางราชการ

เมื่อทางราชการไม่ประสงค์จะใช้ประโยชน์ในที่ราชพัสดุตามวัตถุประสงค์ของผู้ยกให้หรือเมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้กรมธนารักษ์แจ้งให้ผู้ยกให้หรือทายาทมายื่นเรื่องขอรับที่ราชพัสดุดังกล่าวคืน โดยทำเป็นหนังสือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังภูมิลำเนาของผู้ยกให้หรือทายาท ในกรณีที่ไม่มีผู้รับหรือไม่รู้ตัวผู้รับหรือรู้ตัวแต่ไม่ทราบภูมิลำเนาให้ปิดประกาศแจ้งการคืนที่ราชพัสดุนั้นไว้ ณ ที่ตั้งแปลงที่ดิน สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา และสำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอ แห่งท้องที่อันเป็นที่ตั้งของที่ราชพัสดุนั้น และประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย

เมื่อพ้นกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ผู้ยกให้หรือทายาทได้รับแจ้งหรือนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ปรากฏว่าผู้ยกให้หรือทายาทไม่มาขึ้นเรื่องขอรับที่ราชพัสดุนั้นคืนทางราชการอาจนำที่ราชพัสดุนั้นไปใช้ประโยชน์ใด ๆ ได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่ปรากฏแก่ผู้ยกให้หรือทายาทว่าทางราชการไม่ได้ใช้ประโยชน์ในที่ราชพัสดุตามวัตถุประสงค์ของผู้ยกให้ภายในระยะเวลาที่ผู้ยกให้กำหนดไว้หรือภายในห้าปีนับแต่วันที่มีการยกที่ดินนั้นให้แก่ทางราชการ ผู้ยกให้หรือทายาทอาจขอที่ราชพัสดุนั้นคืนได้ โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อกรมธนารักษ์หรือส่วนราชการที่เป็นผู้ดูแลรักษาหรือใช้ประโยชน์ในที่ราชพัสดุดังกล่าว

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่ทางราชการประสงค์จะใช้ประโยชน์ในที่ราชพัสดุนั้นตามวัตถุประสงค์ของผู้ยกให้ แต่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ทันกำหนดเวลา หรือประสงค์จะเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ต่างไปจากวัตถุประสงค์ของผู้ยกให้ ให้ส่วนราชการที่ประสงค์จะใช้ประโยชน์ในที่ราชพัสดุนั้นทำความตกลงกับผู้ยกให้หรือทายาทเพื่อขอขยายระยะเวลาหรือเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์แล้วแต่กรณี ก่อนครบกำหนดเวลาตามผู้ยกให้กำหนดไว้ หรือก่อนครบกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มีการยกให้ หากผู้ยกให้หรือทายาทไม่ให้ความยินยอมจนล่วงพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ก็ให้ดำเนินการโอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุนั้นคืนให้แก่ผู้ยกให้หรือทายาทต่อไป

ข้อ ๑๒ การโอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุนั้นให้แก่เจ้าของที่ดินที่ถูกเวนคืนหรือทายาทจะกระทำได้เมื่อที่ราชพัสดุดังกล่าวเป็นที่ราชพัสดุที่มีใช้ที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ ที่ได้มาอันเนื่องมาจากการเวนคืน และไม่มีการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืน และให้เรียกเงินคืนจากเจ้าของเดิมหรือทายาทด้วย

ในกรณีที่ปรากฏแก่เจ้าของที่ดินที่ถูกเวนคืนหรือทายาทว่าไม่มีการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนแล้ว ให้เจ้าของที่ดินที่ถูกเวนคืนหรือทายาทมีสิทธิยื่นคำขอรับคืนที่ราชพัสดุต่อเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการเวนคืน

ให้เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการเวนคืนส่งคำขอตามวรรคสอง และเอกสารหลักฐานต่าง ๆ อันจำเป็น พร้อมความเห็นไปยังกรมธนารักษ์เพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ ๑๓ การโอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ หรือตามโครงการของส่วนราชการ หน่วยงาน หรือองค์กรของรัฐ ที่มีกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดขึ้นตอนและวิธีการสำหรับกรณีนั้นไว้เป็นการเฉพาะ ให้เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเพื่อพิจารณาอนุมัติ

ข้อ ๑๔ การโอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ ที่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จในวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปตามกฎหมายกระทรวงนี้

ข้อ ๑๕ เมื่อกฎกระทรวงนี้มีผลใช้บังคับ ที่ราชพัสดุแปลงใดที่พ้นกำหนดเวลาขอคืนตามข้อ ๘ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ และผู้ยกให้หรือทายาทไม่ได้ยื่นเรื่องขอคืนภายในกำหนดเวลาดังกล่าว หากทางราชการได้ใช้ประโยชน์ในที่ราชพัสดุแล้ว ให้ทางราชการใช้ประโยชน์ในที่ราชพัสดุนั้นต่อไป

ที่ราชพัสดุแปลงใดที่ผู้ยกให้หรือทายาทได้ยื่นเรื่องขอคืนเมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง และกระทรวงการคลังพิจารณาไม่คืนที่ราชพัสดุนั้นแล้วก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้มีผลใช้บังคับ ให้ทางราชการมีสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ราชพัสดุนั้นต่อไป

ข้อ ๑๖ ในกรณีที่ระยะเวลาในการขอทำความตกลงกับผู้ยกให้หรือทายาทตามข้อ ๑๑ สำหรับที่ราชพัสดุแปลงใดได้สิ้นสุดไปแล้วก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ หรือจะสิ้นสุดลงก่อนครบกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ โดยยังไม่มี การขอทำความตกลงนั้นมาก่อน หรือการทำความตกลงยังไม่แล้วเสร็จ ให้ถือว่าระยะเวลาในการขอทำความตกลงดังกล่าวยังคงมีอยู่ต่อไปจนครบกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

ข้อ ๑๗ บรรดาระเบียบตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ ที่ใช้อยู่ในวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้คงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงนี้ จนกว่าจะมีระเบียบตามกฎหมายกระทรวงนี้ขึ้นใช้บังคับ

การดำเนินการออกระเบียบตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

สมหมาย ภาษี

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง

รักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการโอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุที่มีใช้ที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน โดยเฉพาะ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ยกที่ราชพัสดุให้แก่ทางราชการ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การคืนที่ราชพัสดุที่ได้มาอันเนื่องจากการเวนคืนให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาท จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้